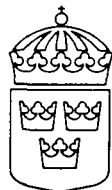

Regeringens skrivelse

1994/95:132

1994 års redogörelse för tillämpningen av lagen
(1991:572) om särskild utlänningskontroll

Skr.
1994/95:132

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 22 december 1994

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Leif Blomberg
(Kulturdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för tillämpningen av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll under tiden den 1 juli 1993 – den 30 juni 1994.

I samband med införandet av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll ansågs att den parlamentariska kontrollen av hur regeringen tillämpar terroristbestämmelserna och reglerna om tvångsåtgärder – liksom under tidigare år – bör ske genom att regeringen årligen lämnar en skrivelse härom till riksdagen (prop. 1990/91:118 s. 72, bet. 1990/91:JuU29 s. 32). Den senaste redogörelsen lämnades i regeringens skrivelse 1993/94:134.

Bakgrund

Särskilda bestämmelser med syfte att bekämpa terrorism infördes i svensk lagstiftning genom lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund. Reglerna syftade till att göra det möjligt att hindra presumtiva terrorister från att komma in i eller stanna kvar i vårt land och att skapa utrymme för kontroll i de fall då de av asylrättsliga skäl ändå måste beredas en fristad i landet.

Bestämmelserna har ändrats vid flera tillfällen. Sedan den 1 juli 1991 återfinns de i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

Vid den nya lagens tillkomst konstaterades att särskilda bestämmelser alltså behövs som ger utrymme för att ur landet avlägsna sådana utlänningar som bedöms som farliga med hänsyn till risken för terrorhandlingar (prop. 1990/91:118 s. 30).

Enligt lagen skall en utlänning kunna utvisas om det behövs av hänsyn till rikets säkerhet, eller om det med hänsyn till vad som är känt om hans tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han kommer att begå eller medverka till en brottslig gärning som innefattar våld, hot eller tvång för politiska syften. Bestämmelserna i utlänningslagen (1989:529) om avvisning och utvisning skall dock tillämpas i första hand.

Tidigare var ett krav att utlänningen skulle tillhöra en viss organisation. Detta avskaffades i den nya lagen. En annan skillnad är att bestämmelsen om utvisning kan tillämpas även vid brottslig gärning i en främmande stat. Detta gäller dock inte en gärning som har övervägande karaktär av politiskt brott. Möjlighet att föreskriva om s.k. kommunarrest samt om byte av bostad och arbete har avskaffats. Bestämmelser om skyldighet för utlänning att på vissa tider anmäla sig hos en polismyndighet, s.k. anmälningsplikt, finns kvar. Föresättningarna för att tillgripa tvångsåtgärder i spaningssyfte, t.ex. husrannsakan och hemlig teleavlyssning har skärpts. Ett beslut om anmälningsplikt eller ett förordnande om befogenhet att tillämpa tvångsmedelsbestämmelserna är giltigt i högst tre år. Efter giltighetstidens utgång skall frågan prövas av allmän domstol.

Terroristbestämmelserna och reglerna om särskilda tvångsåtgärder fick vid sin tillkomst en begränsad giltighetstid vilket innebar en kontrollmöjlighet över regeringens och myndigheternas handlande. När terroristbestämmelserna permanentades år 1975 bestämdes att regeringen varje år skulle lämna

en skrivelse till riksdagen med redovisning av terroristbestämmelsernas tillämpning (prop. 1975/76:18 s. 161). En motsvarande redovisningsskyldighet infördes år 1982 såvitt avsåg bestämmelserna om särskilda tvångsåtgärder. I samband med införandet av lagen om särskild utlänningskontroll ansågs, som nämnts ovan, att den parlamentariska kontrollen av hur regeringen tillämpar terroristbestämmelserna och reglerna om tvångsåtgärder även i fortsättningen bör ske genom att regeringen årligen lämnar en skrivelse härom till riksdagen. Den senaste redovisningen gjordes i regeringens skrivelse 1993/94:134.

Redogörelse för tillämpningen av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Rikspolisstyrelsen har i skrivelse till regeringen den 21 november 1994 meddelat att lagen om särskild utlänningskontroll inte tillämpats vid något tillfälle under tiden den 1 juli 1993–den 30 juni 1994.

Från Utrikesdepartementet har följande inhämtats om den internationella terrorismens utveckling från halvårsskiftet 1993 till halvårsskiftet 1994.

Liksom under närmast föregående period har antalet internationella terroristdåd varit relativt fåtaliga. Sverige eller svenska intressen utomlands har inte varit föremål för direkta attacker. Förekomsten av en organiserad brottslighet också i länder nära Sverige har hittills inte på något påtagligt sätt tagit sig uttryck inom Sverige men utgör ett allvarligt problem på sikt.

Också under denna senaste period har en rad enskilda terroristhandlingar krävt allvarliga offer och fått stor internationell uppmärksamhet. Hit hör bl.a. de fortsatta bombsprängningarna i Nordirland och England och enskilda attentat i Mellersta Östern. I Turkiet, framför allt i den sydöstra delen av landet, fortsätter striderna mellan den turkiska regeringens säkerhetsstyrkor och den kurdiska PKK-gerillan – en kamp som kännetecknas av PKK:s terroristmetoder och säkerhetsstyrkornas hårdföra försök att få kontroll över situationen. I Algeriet pågår en liknande kamp mellan regeringsstyrkor och de islamitiska fundamentalistiska aktivistgrupperna.

Det motsatta förhållandet gällde dock för de två brett upplagda terroristoperationer som den kurdiska organisationen PKK genomförde mot turkiska intressen i Västeuropa i juni resp. november 1993.

Särskilt allvarig för det internationella samfundet är den fortsatta förekomsten av statsunderstödd terrorism. I den internationella diskussionen härom figurerar flera länder som aktiva understödjare av olika terroristgrupper; på t.ex. amerikansk sida hävdar man att hela sju stater – Cuba, Iran, Irak, Libyen, Nordkorea, Sudan och Syrien – i dag understödjer internationell terrorism.

Det internationella arbetet på att bekämpa terrorism har samtidigt fortsatt framför allt i FN. Under 48:e generalförsamlingen hösten 1994 antogs en deklaration om åtgärder för att eliminera internationell terrorism. Allmänt upp-

fattades debatten i FN under den gångna perioden som mera försonlig än under tidigare år. Skr. 1994/95:132

Liksom under de närmast föregående åren har Sverige förskonats från terroristhandlingar direkt riktade mot vårt land och dess intressen. Politiskt aktiva grupper har samtidigt fortsatt att medverka i aktioner riktade mot vissa utländska intressen. Dessa sanktioner har till övervägande del saknat våldsinslag.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 december 1994

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande och statsråden Sahlin, Hjelm-Wallen, Peterson, Hellström, Freivalds, Wallström, Persson, Tham, Schori, Blomberg, Heckscher, Hedborg, Andersson, Uusmann, Nygren, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande: statsrådet Blomberg

Regeringen beslutar skrivelse 1994/95:132 1994 års redogörelse för tillämpningen av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

